

ਚੀਨ ਤੇ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਆਰਥਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਫਰਕ

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਥੱਲੇ ਮੇਗਜ਼ੀਨ 'ਚਿਰਾਗ' ਦਾ ਚੀਨ ਸਾਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ (34, ਅਕਤੂਬਰ- ਦਸੰਬਰ-2000) ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲਾ ਅੰਕ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਕ ਜਿੱਥੋਂ ਅੱਜ ਦੇ ਚੀਨ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਥਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਸੂਝੀ ਅਮਰਜ਼ੀਤ ਦਾ, ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠਾਂ ਲੇਖ 'ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਲੋਕ ਚੀਨ' ਇਕ ਅਹਿਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਦਰਜਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੀ ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਮੰਡੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਥਾਰੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗੱਲਾਂ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਅਧਿਐਨ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਦੇਵਾ ਦਾ ਫਰਕ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। "ਚੀਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਥਾਹਰਲੋਂ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਫੇਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਹਲਾਵਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਹੋਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਬਹੁਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਫੇਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਦੇਸ਼ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦਾ। ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪੈਂਡੂ ਅਜਿਹਾ ਸਹਿਯੋਗ, ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ, ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਲੋਟਾ ਤਹਿਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਚੀਨ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਮੰਡੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਚੀਨ ਲਈ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਪਹਿਲੇ ਕਮਿਊਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਤੌਰੋਂ ਤੇ

ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੀਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀਕਲ ਇੰਡੀਸਟਰੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨਾਲ ਨਵੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪੇਦਾ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੇਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਉਂਤੁ ਤੁਥੀ ਉਕੀਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਨਵੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਥਾਰੇ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਈ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬੁਹੇ ਚੰਡ-ਚਪੱਟ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਉੱਕਾ ਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਬੁਹੇ ਥੰਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪੈਂਡੂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਆਗੂ ਦੈਗ ਮਿਆਓ ਪੈਂਗ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਦਿੜ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਮੁੱਚਲੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿਧਾਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਿਆਂ ਨਵੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨੀਆਂ ਅਜੇਕੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸੁੱਗ ਵਿਚ ਬੋਹੜ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਨਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਉਚੇਂ ਦਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਅਸੰਭਵ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਪੁਰਾਣੇ ਸੇਵੀਅਤ ਮਾਡਲ ਦੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਤੋਂ ਹਟਕੇ ਨਵੀਂ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਪੈਂਡੂ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਲਾਗੂ

ਕਰਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਤੀਜਾ ਕੋਈ ਗਿਆਰਾਂ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੇਗੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜਕੇ ਟ੍ਰੈਨਿੰਗ ਦੇਣ ਪਿਛੋਂ ਕੰਮ ਉੱਪਰ ਲਾਉਣ ਲਈ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਅਗਸ਼ਾ ਮਿੱਥਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਉਦੱਦੋਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋਏ,

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਕੇਪਿਊਟਰਾਈਜ਼ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਟ੍ਰੈਨਿੰਗ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਇੰਨੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਛੇ ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਟ੍ਰੈਨਿੰਗ ਲੇ ਕੇ ਮੁੜ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਸੁਟ ਗਏ। ਦੂਜੇ ਵਰ੍਷ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਿਆਨ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਤੀਜੇ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਉੱਪਰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਫਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕੇਦ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਂਗ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਫਾਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਗਵਰਨਰ, ਮੰਤਰੀ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਨਵੀਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ

ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੰਭਿਆਚਾਰਕ ਰੂਪ ਦਾ ਵਦਲ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਚਕਨਾਲੋਜੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਹੋ ਇਹ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸੰਭਿਆਚਾਰ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਿ ਚੀਨ ਵਿਚੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਬਦੇਸ਼ੀ ਮਾਹਰ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਚੀਨੀ ਨੇਜ਼ਬਾਨ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੰਭਿਆਚਾਰ ਲੈ ਕੇ ਪਰਤਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਕਥੂਲਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਚੀਨ ਦਾ ਸੰਭਿਆਚਾਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਾਲਾ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਭਲੀਭਾਤ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਇਹ ਬਦੇਸ਼ੀ ਪੁੱਜੀਵਾਦੀ ਸੰਭਿਆਚਾਰਕ ਦੇ ਨਿਰੋਤੀ ਪੱਖ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪੈਂਡੂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜੋ ਕਿ ਸਮੁਹਿਰ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਉੱਪਰ ਆਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੁਚੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੁਰੀ ਵਾਹ ਲਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਮਰਜ਼ੀਤ ਸੂਝੀ ਦਾ ਇਹ ਲੇਖ ਪੱਖ ਕੇ ਚੀਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਨਵੀਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਪੁਰਾ ਅਮਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੈ। ਨੰਜੀਕਰਨ, ਉਦਾਗੀਕਰਨ, ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਇਥੇ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਚੀਨ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪੁਰੇ ਕੇਟੋਨ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ, ਆਰਥਿਕ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਾਸਤੇ ਹਨ, ਉਥੋਂ ਹੋ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵੱਡੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਭਾਈਵਾਲ ਅਜਾਨੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਹਨਰੋਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਚੀਨ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਰਾ ਅਮਲ ਸਖ਼ਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦ ਪਹਿਲਾ ਫਿਰਵ ਹੈ। ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਮੰਡੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਮੰਡੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਫਰਕ ਸਮਝਣਾ ਅੱਜ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਦਾਗ ਚਿਰਾਗ ਇਸ ਚੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੈ।

੨੯ ਜੁਨ

10 Dec. 2000